

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3236/2024. (VI. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 102.K.701.385/2023/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (Dr. T. Tóth Balázs ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 102.K.701.385/2023/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény II. cikkét, a IV. cikkének (1) bekezdését, a XX. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1. A támadott bírósági ítélet alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság az adós elleni végrehajtás kapcsán elrendelte egy kerületi lakóingatlan kiürítését, amelyre a foganatosító végrehajtó által tervezetten 2022. július 19-én 12 órai kezdettel került sor. A kiürítést akadályozó, az indítványozóval együtt élőláncot alkotó aktivisták miatt a végrehajtó intézkedésre kérte fel a megjelent rendőri egységeket. A rendőri intézkedés során a két ülő és két álló sort alkotó aktivistákat – a tevékenység abbahagyására irányuló eredménytelen felszólítást követően – egyesével, az erre irányuló figyelmeztetést követően testi kényszer alkalmazásával emelték ki. Az indítványozó kezdetben az álló sorban volt, majd az ülők között a második sorban, végül – általa is elismerten – az első sor erősítése végett egy kiemelt aktivista helyére ült át. Mivel az indítványozó figyelmeztetését követő testi kényszer nem vezetett eredményre, az egyik – arra kiképzett – rendőr elektromos sokkolót vett elő, amelyet a bírósági ítéletben foglaltak szerint az indítványozó látott is, és amely sokkoló a videofelvételek tanúsága szerint nem azonnal került alkalmazásra, az alkalmazásig eltelt időben – az aktivisták skandalása miatt – nem tisztán hallható szöveg hangzott el az alkalmazó rendőrtől, majd a mellette álló rendőrtől. A sokkoló alkalmazását követően az indítványozó felkiáltott, a rendőrök kiemelték őt az aktivisták közül, kivitték az épület elé, vizet adtak neki, majd igazoltatták. Ezt követően a helyszínre érő mentők az indítványozót megvizsgálták, azonban az OMSZ dokumentumok szerint nem igényelt kórházi ellátást. Az intézkedésről készült rendőri jelentés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását az indítványozó által a társaival együttműködve kifejtett ellenállás mértéke indokolta. Az indítványozónak a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1)-(2) bekezdései és a 93/B. § (2) bekezdése alapján a rendőri intézkedés ellen előterjesztett panaszát az elsőfokú rendőrhatóság 2022. november 18-án kelt határozatával elutasította, majd az indítványozó fellebbezését követően másodfokon eljáró Budapest Rendőrőrfőkapitánya (a továbbiakban: alperes) 2023. február 14-én kelt határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az indítványozó rendőri intézkedés elleni panaszában és az azt elbíráló közigazgatási határozatokban foglaltakat a támadott ítélet részletesen ismerteti.
- [4] 1.2. A Fővárosi Törvényszék 102.K.701.385/2023/11. számú ítéletével az indítványozónak az alperes döntése ellen benyújtott keresetét elutasította.
- [5] A bíróság megállapítása szerint új indok megjelölésére sem jogszabály, sem a bírói gyakorlat alapján a perben nincs lehetőség, ezért a bíróság az indítványozó panaszában nevesített három indokot és az azzal kapcsolatos alperesi megállapítást tette vizsgálatának középpontjába a következők szerint: a) korábban tíz éven keresztül számos hasonló koreográfia szerinti tiltakozás során elektromos sokkoló alkalmazása nélkül számolta fel a rendőrség a tiltakozást; b) mindenki azonos magatartást tanúsított-e, volt-e észszerű oka, arányos és szükséges indoka annak, hogy az indítványozóval szemben használtak elektromos sokkolót; c) szakmailag indokolt volt-e az indítványozót az élsorfal közepéről kiemelni.

- [6] Az alperes a fentiek közül az a) és c) pont szerinti panaszelemeket illetően arra hivatkozott, hogy ezekkel összefüggő jogszabályi rendelkezés hiányában e kifogásoknak nincs alapja. A bíróság megállapítása szerint, mivel az indítványozó e vonatkozásában keresetében sem jelölt meg anyagi jogi jogszabályi rendelkezést, ezért e tekintetben az alperes határozatát megalapozottnak ítélte. Megállapította a bíróság továbbá azt is, hogy az Rtv. szerinti panaszjog nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy a tömeg tagjaival szemben sorrendben kivel kell intézkedést kezdeményezni, továbbá az indítványozó „csoportformáló” jelzőre vonatkozó kifogása téves és megalapozatlan, ugyanis ezt nem az intézkedő rendőrök, hanem a panasz alapján tett kivizsgálás állapította meg. Rámutatott továbbá a bíróság arra is, hogy az egyik rendőr tanúvallomása szerint az indítványozónak az aktivisták között elfoglalt helye alapján úgy ítélte meg, hogy leginkább az indítványozó próbálja akadályozni az eljárás folytatását. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó a pozícióváltását és annak célját maga is elismerte, a bíróság az alperes megállapítását e tekintetben is jogszerűnek és megalapozottnak ítélte ezen kereseti elem vonatkozásában is.
- [7] Idézte a bíróság ezt követően az Rtv.-nek a jogszerű rendőri intézkedésnek való ellenszegülésre, a testi kényszerre, valamint a rendszeresített vegyi, vagy elektromos sokkoló, kardlap illetve rendőrbot alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, továbbá a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati szabályzat) 42. § (1) bekezdését, amely kimondja, hogy a rendőr vegyi eszközt, elektromos sokkoló eszközt, rendőrbotot, kardlapot, valamint más eszközt saját elhatározásából vagy szolgálati előjárója parancsára használhat. A Szolgálati szabályzat idézett rendelkezése alapján pedig tévesnek ítélte a bíróság azt az indítványozói jogi álláspontot, miszerint az elektromos sokkoló alkalmazása csak akkor jogszerű, ha arra az előjáró parancsot ad.
- [8] Végül megállapította a bíróság, hogy az indítványozó ellenállása a testi kényszer hatására nem tört meg, a többi aktivista kiemelésétől eltérően az élőláncból kiemelni esetleges komolyabb sérülés kockázata nélkül nem lehetett, mert jóval többen fogták őt, mint az addig kiemeltek, ezért a jogszabályok adta lehetőségek közül az intézkedő rendőr helyesen választotta ki az elektromos sokkoló kényszerítő eszközt, és azt az intézkedéssel arányban álló ideig – kevesebb, mint 1 másodpercig – alkalmazta, ami bőrpíron kívül sérülést az indítványozónak nem okozott. Mindezek alapján – mivel nem volt megállapítható, hogy az alperes eljárási jogszabályt sértett volna, ahogyan az sem, hogy az intézkedő rendőr nem azt a kényszerítő eszközt választotta, amely eredményesség biztosítása mellett az indítványozóra a legkisebb korlátozással, sérüléssel, károkozással járt –, a bíróság az indítványozó keresetét elutasította.
- [9] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a rendőri intézkedés ismertetését követően – nem vitatva a vele szemben alkalmazott testi kényszer jogszerűségét –, azt sérelmezte, hogy az elektromos sokkoló vele szembeni alkalmazása szükségtelen és aránytalan volt, mert a rendőrség a megelőző 10 évben hasonló esetekben annak alkalmazása nélkül is fel tudta számolni a tiltakozást, az indítványozón kívül senki mással szemben nem került sor elektromos sokkoló alkalmazására, továbbá szakmailag is értelmetlen volt az indítványozóval szemben kezdeni az élőfal megbontását, ráadásul az indítványozó testsúlya mindössze 70 kg volt, ezért semmi nem indokolta a testi kényszeren túlmenő kényszerítő eszköz alkalmazását.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság támadott ítélete az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdésében rögzített – alapjogkorlátozásról lévén szó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti mérlegelést konkretizáló – szükségesség-arányosság követelményt az általa ennek sérelmére alapozott kereset tekintetében egyáltalán nem vizsgálta érdemben, mivel úgy látta, hogy ezen Rtv. szerinti követelmények önmagukban nem, csak egyéb tételes jogi normák („ezzel összefüggő jogszabályi rendelkezés”, „anyagi jogi jogszabályi rendelkezés”, „jogszabályhely”) megsértése esetén lennének vizsgálhatók. A bíróság álláspontjából tehát az következik az indítványozó szerint, hogy az elektromos sokkoló alkalmazása minden olyan esetben jogszerű, amelyben a kevés tételes rendelkezés – az Rtv. 49. § (1) bekezdése és a Szolgálati Szabályzat 42. § (5) és (7) bekezdése – nem sérül, és az indítványozónak sem a panasz eljárásban, sem az azt követő közigazgatási eljárásban nincs lehetősége az intézkedés aránytalanságának és törvénysértésnek a megállapítására. Hivatkozott továbbá az indítványozó arra is, hogy a bíróság ítéletének indokolása ellentétes a Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (2) bekezdés b) pontjával is, az Rtv. ugyanis nem alkalmazza az aktív ellenszegülés fogalmát, a Szolgálati Szabályzat pedig nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely aktív ellenszegülés esetén lehetővé tenné, illetve csak a kizárólag passzív ellenszegülés esetén tiltaná a sokkoló alkalmazását.
- [11] Az indítványozó kifejtette, hogy az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltóságot közvetlenül érintette az intézkedés, hiszen a sokkolt személy kiszolgáltatott helyzetbe kerül, az indítványozó esetében ez több tucat ember szeme láttára történt meg, ezért az alapjog korlátozására csak az Rtv. 15. §-ának (1) és (2) bekezdését megtartva, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően kerülhetett volna sor. Értelemszerűen ugyanez vo-

natkozik szerinte a IV. cikk (1) bekezdése által elismert személyi szabadság korlátozására is, hiszen az indítványozót öntudatlan állapotban távolították el a helyszínről. Az elektromos sokkoló alkalmazása korlátozza továbbá az azt elszenvedő testi és lelki egészséghez való, az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése által védett jogát, lelki megrázkódtatást okoz és magában hordozza a sérülés vagy más egészségkárosodás kockázatát, és minden esetben testi fájdalmat okoz. Az indítványozó szerint az ügyben eljáró bíróság nem tárta fel az ügy alapjogi vonatkozásait sem.

- [12] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését a támadott döntés azért sérti, mert az a hatékony bírói jogvédelem követelményével ellentétes, továbbá azáltal, hogy a közigazgatási határozat tartalmi felülvizsgálata a konkrét ügyben elmaradt, sérült a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti hatósági döntés bírósági felülvizsgálatához való joga is.
- [13] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [15] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Fővárosi Törvényszék ítéletét 2023. december 20-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2024. február 15-én terjesztette elő az elsőfokú bíróságon, így a panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül került benyújtásra. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, valamint az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és annak indokolását, továbbá az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a bírósági döntés megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [16] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panaszban a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a bíróság nem végezte el az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak szerinti arányossági vizsgálatot, ezáltal pedig nem tárta fel a rendőri intézkedés alapjogi vonatkozásait.
- [18] Az Alkotmánybíróság ezzel szemben azt állapította meg, hogy a támadott ítélet indokolása – mindenek előtt annak [74] és [78] pontja – részletesen vizsgálta a rendőri intézkedés arányosságát, és megállapította, hogy az alperes határozata nem volt jogszabálysértő. Az a tény, hogy az indítványozó nem fogadta el a bíróság álláspontját, mert megítélése szerint az intézkedés céljának eléréséhez elegendő lett volna vele szemben a testi kényszer alkalmazása, az Alkotmánybíróság megállapítása szerint önmagában nem veti fel a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét, ahogyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [19] Az Alkotmánybíróság ezúton is emlékeztet következetes gyakorlatára, miszerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14].
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek, ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/519/2024.

